

16 februari 1962

U 1517/62 - C 46 - P1/PS9.

F A 102 70/17

Land: Italië.

Onderwerp: De politieke situatie in Italië na het
partijcongres van de christen-democraten
te Napels.

Referenties:

Datum van
waarneming: Februari 1962.

Bron: Betrouwbaar, met goede contacten in Italiaanse
politieke kringen.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

Italië

DE POLITIEKE SITUATIE IN ITALIE NA HET PARTIJCONGRES VAN
DE CHRISTEN-DEMOCRATEN TE NAPELS

Na het partijcongres van de christen-democraten te Napels is de politieke situatie officieel zo, dat FANFANI belast zal worden met de vorming van een kabinet, bestaande uit DC, SARAGAT-socialisten en republikeinen - dat dan "van buiten af" de steun van de PSI zal hebben.

In werkelijkheid echter liggen de verhoudingen anders, en wel om twee voornamere redenen: 1. NENNI stelt plotseling eisen en voorwaarden, die als een koude douche hebben gewerkt na de euforia van de congresdagen. 2. De communisten hebben laten weten, dat zij ook graag enige zeggenschap willen hebben.

Wat NENNI betreft kan opgemerkt worden, dat hij op papier binnen zijn partij over de meerderheid beschikt, maar dat de pro-communisten (met name van VECCHIETTI) niettemin zo sterk zijn, dat zij NENNI bij iedere beweging kunnen hinderen. Deze omstandigheid heeft NENNI er toe gebracht om enkele "principiële" zaken scherp te stellen, zich daarbij het recht voorbehoudend om in de naaste toekomst nog wat verder te gaan. Enkele van zijn eisen luiden: het onmiddellijk instellen van een zo groot mogelijk aantal autonome gewesten - de onmiddellijke nationalisatie van alle electriciteits- en andere energiebedrijven - opheffen van het bankgeheim - nietsontziende strijd tegen de monopolies ter bescherming van de arbeidersklasse - het zonder uitstel inschakelen van de arbeidende klasse, zowel in het staats- en bestuursbestel als in de leiding der bedrijven, industrieën, landbouwondernemingen, enz. - totale herziening, desnoods geleidelijk maar toch energiek, van Italiës plaats tussen de beide

wereldmachten (lees: neutralisme) en het onmiddellijk opheffen van alle militaire (NATO)-bases op het schiereiland en op Sardinië.

En tenslotte heeft de PSI te kennen gegeven noch direct noch indirect aan de isolering van de PCI te willen medewerken. Want de banden, die hen aan de communisten binden, hun gezamenlijke strijd van nu ruim 40 jaar, en bovendien de zuiver praktische en concrete omstandigheden, "zoals die historisch zijn gegroeid" mogen niet vergeten of over het hoofd gezien worden.

In verband hiermede kan gewezen worden op het feit, dat PSI en PCI tezamen meer dan 2.000 gemeentebesturen in handen hebben - op hun nauwe verbintenissen in de zgn. "coöperatieven" en op hun innige banden in het bestuur van 's lands grootste arbeidersorganisatie, de CGIL.

Verwacht mag worden, dat de socialisten van NENNI moeilijkheden zullen veroorzaken, als er over de defensiebegroting en later ook over de steun aan de katholieke scholen gestemd moet worden. De communisten van hun kant zullen het NENNI natuurlijk moeilijk maken, als hij zich in de Kamer alleen door stemonthouding van de DC wil distancieren, zonder de regering van haar en de overige partijen van de linkerzijde (SARAGAT en republikeinen) tot val te willen brengen. Om de NENNI-socialisten in moeilijkheden te brengen en te dwingen bij de communisten te blijven zullen zij vermoedelijk stakingen forceren en de NENNI-partij dwingen positie te kiezen. Als namelijk dan de regering de stakers niet steunt of zelfs bestrijdt, is het niet voldoende voor NENNI zich van stem te onthouden, dan moet hij tegen stemmen - en dan is het gehele experiment van de DC om de NENNI-socialisten van de communisten

los te weken, mislukt, te meer omdat ook de linkervleugel van de NENNI-socialisten, de zogenaamde carristi, zich fel tegen het verbreken van de samenwerking met de communisten verzetten.

DAL PALCO, FERRAGNI, GIUSSANI, BERNASSOLA, etc. - de rechten of beter halfrechtse christen-democraten, de zgn. Dorotei - gaan ten dele alleen schijnbaar met de lijn MORO accoord; zij zijn er van overtuigd, dat deze politiek niet zal slagen.

De Dorotei gingen ook daarom met MORO mee, omdat hun ministers anders niet in de regering blijven. Dit wordt ook van FANFANI beweerd. Als hij zich tegen deze formule en tegen samenwerking met de Dorotei verzet, heeft hij geen kans, weer minister-president te worden. Er is dus door MORO alle tactische druk uitgebuit om alle belangrijke stromingen bijeen te brengen en een compromisformule te vinden, die aanvaardbaar is.

Tijdens het congres te Napels kwam weer naar voren de "elastische" interpretatie van de buitenlandse verplichtingen. MORO zegt uitdrukkelijk - en dit is in het buitenland overal geciteerd, -, dat de Italiaanse regering trouw aan de Europese en Atlantische verdragen zal zijn - maar deze trouw zal "niet blind" en "niet onlogisch" zijn. De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken RUSSO, een man van SEGNI en zelf dus ook halfrechtse Doroteo, gaf in zijn toespraak tot het congres te kennen, dat het doel van de Westelijke verdragen, dus NATO, de vrede en de samenwerking tussen de landen is. Dit is het doel ook van de Italiaanse buitenlandse politiek en daarom is FANFANI naar Washington en naar Moskou geweest. Wat kunnen de neutralistische NENNI-socialisten tegen een dergelijke politiek hebben, of, zoals hij zeide, er zijn beslist aanknopingspunten tussen DC en NENNI-socialisten op dit terrein.

SEGNI, die dus ook in het kabinet zal terugkomen, heeft van deze nuancering niets in zijn toespraak laten merken. Integendeel, hij pleitte eenvoudig voor de Westelijke alliantie. Uit al ditgene blijkt, dat de Westelijke politiek van Italië ongewijzigd blijft, maar dat de Italiaanse regering misschien thans om binnenlandse politieke redenen meer dan tot nu toe reeds het geval was zal trachten, aan de NATO een meer zelfstandige interpretatie te geven door met de neutrale landen rond de Middellandse Zee, Afrika en mogelijk ook met de landen achter het IJzeren Gordijn nauwer contact aan te knopen.

Februari 1962.